

Львівський державний університет
внутрішніх справ

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА
ЩОДО ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ:
УКРАЇНА ТА СВІТ

Збірник тез
Міжнародної науково-практичної
конференції

8 жовтня 2021 року

Львів

УДК 343.43

Д 36

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Львівського державного
університету внутрішніх справ
(протокол від 24 листопада 2021 року № 4)

Упорядники:

Г. Я. Савчин, кандидат юридичних наук;

У. О. Цмоць

**ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ
Д 36 ЛЮДЬМИ: УКРАЇНА ТА СВІТ** : збірник тез Міжнародної
науково-практичної конференції (8 жовтня 2021 року) /
упор. Г. Я. Савчин, У. О. Цмоць. Львів : Львівський держав-
ний університет внутрішніх справ, 2021. 216 с.

У збірнику вміщено тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Державна політика щодо протидії торгівлі людьми: Україна та світ», яка відбулася 8 жовтня 2021 року у Львівському державному університеті внутрішніх справ.

Опубліковано в авторській редакції. Відповідальність за достовірність фактів, статистичних даних, точність викладеного матеріалу покладається на авторів.

УДК 343.43

Сидорчук В. В.,
аспірант кафедри кримінального процесу
детективної та оперативно-розшукової діяльності
(Національний університет
«Одеська юридична академія»)

КВАЗІФУНКЦІЇ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Кримінально-процесуальні функції – є важливим інститутом кримінального процесу, який формує його суть і дає змогу краще зрозуміти кримінальний процес станом на сьогоднішній день, його еволюцію і існуючі тенденції розвитку. Що стосується їх поняття, то не вдаючись у велику кількість авторських понять, які наявні у доктрині кримінального процесу – наведемо одне, що цілком вдало, повністю і виважено окреслює зміст відповідного поняття: «кримінально-процесуальна функція – це обумовлений завданнями кримінального провадження певний самостійний напрямок діяльності суб'єкта (суб'єктів) кримінального провадження, що має самостійні завдання, визначає права та обов'язки суб'єкта (суб'єктів) / їх компетенцію та реалізується за допомогою кримінально-процесуальних засобів у формі, регламентованій кримінальним процесуальним законодавством» [1; с. 367].

Нас цікавить види кримінально-процесуальних функцій. Так у Кримінальному процесуальному кодексі України (далі – КПК) опосередковано вказуються наступні функції: у частині 3 статті 22 вказується наступне: «Під час кримінального провадження функції державного обвинувачення, захисту та судового контролю не можуть покладатися на один і той самий орган чи службу особу» [2]. Отже можна зробити висновок, про нормативне закріплення законодавцем кримінально-процесуальних функцій: обвинувачення, захисту та судового розгляду.

Якщо ж звернутися до літератури, у ній перелік наявних функцій значно різноманітніший, так, доповнюючи вищевказані функції, автори виділяють: функцію розслідування [3; с. 48], функція прокурорського нагляду [4; с. 21], відомче процесуальне керівництво досудовим розслідуванням [1; с. 60], функцію підтримання цивільного позову [5; с. 109], функція забезпечення відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням [1; с. 64], допоміжна кримінально-процесуальна функція [1; с. 65], боротьба із злочинністю [6; с. 43], забезпечення прав

та законних інтересів осіб, які беруть участь у кримінальній справі [7; с. 12], правозабезпечувальна функція [8], кримінологічна функція [9; с. 179], запобігання злочинам [10; с. 5], функція виховання [11; с. 63], безпека учасників процесу [12]; приватне обвинувачення [13; с. 26] та інші.

Однак, не всі науковці вважають за доцільне існування/виділення ряду вищезазначених функцій, так існують цілком справедливі твердження про відсутність певних ознак кримінально-процесуальних функцій у деяких виділених науковцями кримінально-процесуальних функцій, що робить їх «змістовними напрямками діяльності у рамках кримінального процесу, однак не кримінально-процесуальними функціями» [1; с. 53].

Тому вбачаємо за необхідне визначитися із ознаками кримінально-процесуальних функцій, які є підставами для виокремлення безпосередньо функцій і можливих напрямів діяльності, а також розібратися із місцем відповідних напрямів діяльності у кримінальному процесі, що не відповідають виділеним ознакам.

Так, враховуючи обмеженість у об'ємі роботи, вважаємо за доцільне у якості константи для виокремлення ознак кримінально-процесуальних функцій взяти ознаки, запропоновані І. В. Гловюк у її фундаментальному дослідженні кримінально-процесуальних функцій: «слід виходити із векторного, змістовного, суб'єктного та формального елемента, кожний із яких дозволяє виділити відповідні ознаки кримінально-процесуальних функцій» [1; с. 45]. І хотілося б додатково додати свої ознаки, так вважаємо за доцільне виділити наступні:

– дещо розширивши векторність, запропоновану І. В. Гловюк, хотілося б вказати про відповідність кримінально-процесуальної функції сенсу кримінально-процесуальної діяльності і її меті, адже розглядаючи кримінологічну функцію – зрозуміло, що вона формується за рахунок, наявності у правоохоронних органів обов'язку вести статистику, яка і формує окремі елементи кримінології і також розслідуючи певні види злочину слідчому варто вивчати особу злочинця – однак варто наголосити, що відповідні повноваження реалізуються з метою звітності і проведення ефективного розслідування. І не мають жодного відношення до повноцінного кримінологічного дослідження, через свій епізодичний, окремий характер і кореляцією відповідних дій з метою кримінального процесу, а не криміналістики. Саме відповідність не просто нормативно-закріпленим нормам, а суті

і характеру кримінально-процесуальній діяльності і формує ознаку предметності функції. Не відповідає означеній ознаці і виховна функція, – звідси зрозуміло, що її виділяють в контексті мети застосування до винної особи санкції за її діяння – покарання, і дійсно у структурі кримінального процесу є така стадія як виконання покарання, однак вона розглядається у кримінальному процесі лише з позиції регламентування відповідної процедури. А ось кримінально-виконавче право займається безпосередньо сутністю виконання покарання, в тому числі і його виховною функцією. І взагалі, враховуючи відсутність в Україні ідеології, навіть заборона останньої – функція виховання повинна реалізовуватися батьками, опікунами чи піклувальниками, і лише у крайніх випадках (обвинувальний вирок) цю функцію може брати на себе держава.

– варто виділити і похідність деяких видів кримінально-процесуальної діяльності. Так, якщо розглядати такі функції, які виділяють у літературі: безпека учасників процесу; забезпечення законних прав і інтересів осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні – то зрозуміло, що такий вид кримінально-процесуальної діяльності існує. Так, наявні суб'єкти які їх реалізують, більш того наявні наслідки невиконання такого виду кримінально-процесуальної діяльності як забезпечення законних прав і інтересів осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні – якщо узагальнити і не вдаватися у подробиці, то – визнання зібраних доказів недопустимими. Однак, зрозуміло що ці види кримінально-процесуальної діяльності є не тільки не основними, але навіть і не самостійними, а є складовими інших кримінально-процесуальних функцій без існування яких у вищевказаних видах кримінально-процесуальної діяльності немає жодного сенсу. Що свідчить про наявність такої ознаки кримінально-процесуальних функцій як самостійність.

Підсумовуючи варто зазначити про наявність певних видів кримінально-процесуальної діяльності, які не є функціями, однак у літературі кримінального процесу виділяються [1; с. 80], хоча певні ознаки функцій у них присутні, так вони мають нормативне закріплення; суб'єктів, які їх виконують; вони є певними напрямками кримінально-процесуальної діяльності і для виконання яких передбачені певні повноваження, – тому об'єднувати їх у загальну категорію напрямів кримінально-процесуальної діяльності не зовсім доречно. Як нам вважається правильніше

назвати відповідну категорію кримінально-процесуальної діяльності, яка певними ознаками не відповідають категорії кримінально-процесуальні функції – квазі-функцію.

Література

1. Гловюк І. В. Кримінально-процесуальні функції: теоретико-методологічні засади і практика реалізації : дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2016. 602 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 10.08.2021);
3. Рахунов Р. Д. Участники уголовно-процессуальной деятельности. Москва : Госюриздат, 1961. 277 с.
4. Альперт С. А. Субъекты уголовного процесса. Харьков, 1997. 60 с.
5. Гловюк І. Кримінально-процесуальні функції підтримання цивільного позову та заперечення проти цивільного позову: до проблеми самостійності у системі функцій. *Правова система України: сучасний стан та перспективи розвитку* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, Україна, 10–11 лют. 2012 р.): у 3 ч. Одеса, 2012. Ч. 3. С. 108–110.
6. Тушев А. А. Прокурор в уголовном процессе Российской Федерации. Санкт-Петербург : «Юрид. центр Пресс», 2005. 325 с.;
7. Ларин А. М. Расследование по уголовному делу: процессуальные функции. Москва : Юрид. лит. 1986. 160 с.
8. Юркевич Н. А. Реализация правообеспечительной функции в стадии предания обвиняемого суду: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Л., 1989. 23 с.
9. Андрусак В. Б. Функції органів досудового слідства в кримінальному процесі України : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків. 2011. 224 с.
10. Щегель Н. І. Кримінальне переслідування: зміст та форма : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2007. 18 с.
11. Фаткуллин Ф. Н. Обвинение и защита по уголовным делам : учеб. пособие. Казань : Казан. ун-т. 1976. 166 с.
12. Дусейнова З. Г. Функция суда по разрешению уголовных дел в системе уголовно-процессуальных функций России и Казахстана : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Челябинск, 2004. 20 с.
13. Шпилев В. Н. Участники уголовного процесса. Минск : БГУ им. В. И. Ленина. 1970. 176 с.